

Vol. 1m. n. 115. C.

AF

RECTOR
ACADEMIAE VITEMBERGENSIS
GOTTLIEB WERNSDORFIUS

PHIL. ET I. V. DOCTOR INSTITVTIONVM PROF. PVBL. ORDIN. CV-
RIAE PROV. SCABINATVS ET FACVLT. IVRID. ASSESSOR

ORATIONEM

GOTTLÖB FRIDERICO ARTZT

LISNICENSI MÜN.

THEOL. CVLT.

BENEFICII WOLFRAMSDORFIANI LEGE

FRVRO IOVIS DIE

HABENDAM

CIVIBVS ACADEMICIS

SIGNIFICAE

DE GRAECA DITIONE POESEOS HO-
RATII LYRICAE ORNATRICE.

COMMENTATIO I.

Comparanti cuique varios gentium tum veterum, tum recentiorum poetas, mentemque suam ad id vel maxime aduertenti, quantum iis in oratione sua, ad aliarum linguarum normam conformanda, sibi sumere licuerit, id facile in aprico ponetur, nullis propemodum tantum libertatis fuisse concessum, quantum gentis togatae vatibus in Graecae linguae dictione imitanda, atque in rem suam, vel saepius ad verbum, transferenda, ita, vt hoc arbitrium nullis fere, aut saltem amplissimis finibus videatur circumscriptum, et pauca modo sint Graecae linguae genio propria, quae a poetis Latinis non expressa deprehendas. Huius igitur tantae veniae, ab his haud cunctanter peti aet, atque a ciuibus tam facile datae, nec ab vilo, nisi iudice aut in quo, aut male informato, reprehensae complures sane afferri cum possint caussae: nos commentationibus aliquot exposituri, quibus rationibus vel ad paler-
audi-

tudinem carminis Latini, sigillatim Lyrici, conferant, haud
alienum censemus, antequam ad ipsum hoc argumentum ac-
cedamus, has stricim repetere. Neque vero putes, nos eo
consilio doctioribus nebulas dispulsum ituros, sed id modo
spectamus, vt studia regantur iuuenum, quo melius diluci-
diusque, singulis his in lance quasi satura appositis, appareat,
quare Romanorum cultiorum auribus, aliis in rebus tam su-
perbis, poetae, peregrinis in solum suum quasi translatis, tam
parum displicuerint, vt potius, quae vel audacius insolentius-
que ab iis dicta sint, nihilo minus delectarent, vel pulcritu-
dinis induerent speciem, ac multo magis Romanorum, quam
nostratum caperent animos, aut Graecae linguae saepius pror-
sus ignaros, aut in legendo parum genii eius memores, nec
oculos attentionemque ad eum conuicentes.

Tam primum vel pueris notum est, Romanorum ser-
monem maxima ex parte a Graeco esse conuertum, quod in-
genue cum aliis multis profitetur Quintil. (Instit. orat. I. c. 5.)
Per ipsas igitur origines Romanorum linguae perpetuum quod-
dam arctissimumque cum Graeca, tanquam inter matrem et
filiam, necessitatis quasi ac familiaritatis copulatum erat viu-
culum, ita vt similitudo cum ea ne vlla quidem aetate obli-
teraretur, imo in multis augetur ac vel renouaretur. Tam
grate quoque beneficia Graecae matris, almaeque nutricis,
Roma coluit, vt, si pauca excipias alia vocabula peregrina,
quae necessitate recipere, aut vulgi vsu semel inducta fer-
re cogeret, praeter hanc nulli tantum tribueret linguae,

vt aliquid inde petitur, copias suas auctum, dictionem-
que suam ad eam compositum iret. Tam delicati etiam non
pauci erant, vt ipsos eos valde carperent, qui peregrinita-
tem quandam in oratione, ex ipsa aliqua gente Italiae deri-
vandam, prae se ferrent. Sic Vectium Lucilius reprehendit,
sermone vtemem Praenestino, quemadmodum Liuii Pa-
tauinitatem Pollio, vt auctor est Quintil. (L. I. c. 5.) licet
hic ipse omnia Italica pro Latinis habenda censeat. Hic er-
go naturalis quidam linguae Graecae amor iam antiquissimis
temporibus non solum effecit studium, omnia fere ad Grae-
corum cultum componendi; sed arte quoque sapientique
educatione puerorum magis accendebatur, ea in primis aetate,
qua litterae Graecae, earumque magistri Romae stabilem se-
dem fixerunt, aestimatioque iis a principibus tribui coepit,
bene intelligentibus, quantum elegantiae cultu cederent ma-
tri. A nemine igitur melius pueros disciplinae idoneos ad
humanitatem fingi posse putarunt, nisi a magistris Graecis,
aut linguae saltem horum peritis. Quorum doctorum an-
tiquissimos, Liuium et Ennium, qui iidem et poetae et
oratores semigraeci erant, nihil amplius, quam graeca inter-
pretatos esse, Suetonius tradidit, de Illustr. Grammati-
cis praefatus. Omnis quoque postea disciplina illorum spe-
ctabat eo, vt lectione scriptorum Graecorum omnis generis,
atque tenerae aetati conuenientium, maxime poetarum, ele-
gantiae sensu pueri tingerentur maturius. Horum omnium
tamen nullius tantam fuisse auctoritatem, quantam Homeri,

a pro-

si probare hic vellemus, non parum nauseae crearetur lecto-
ribus, cum vel ab eius lectione puerorum institutio plerum-
que inciperet. Quod vero ad intelligendas eius virtutes,
gratiasque recte colendas, firmiori opus esse censebant iudi-
cio, doctoribus ducibus, repetitis vicibus legebatur, quo
maturius carminum eius sublimitate animi affurgerent, spiri-
tumque ducerent, vt praecipit Quinctil. (L. I. c. 8.) Exer-
citationum quoque puerorum haec omnium maxime arri-
sit, quae vertendis Graecorum scriptis occupabatur, vt et-
iam Sueton. (L. cit. c. 1.) dicit; eamque consuetudinem vtilissi-
mam crebro iudicat Quinctilianus. Latine vero doceri sero
demum, atque aetate modo Ciceronis coeptum videtur, in
scholis saltem rhetorum, quod hic in epistola ad Titinium
memoriae prodidit, seruato a Suetonio illius loco, de il-
lustr. rhetor. (c. 2.) quo ipse: *memoria, inquit, teneo, pue-
ris nobis primum Latine docere coepisse Lucium Plotium
quendam: ad quem cum fieret concursus, quod studiosissi-
mus quisque apud eum exerceretur, dolebam mihi idem
non licere. Continebar autem doctissimorum hominum au-
dioritate: qui existimabant, Graecis exercitationibus ali-
melius ingenia posse.*

Qui vero et aetate et scientia, Romae collecta, sibi,
suisque maturi videbantur, ac futuro tempore, eruditi saltem
videri, aut doctrina vera commendabiles esse volebant, accu-
ratorique philosophiae, historiae atque eloquentiae scientia,
qua in rerum forensium, ciuiliumque administratione carere

prorsus non poterant, animum instruendi erant cupidi, varias
Graeciae vrbes, vt Apolloniam, Rhodium, Mitylenen, fre-
quentissime vero Athenas petebant, vbi largissimi ac limpi-
dissimi scatebant humanitatis, doctrinae, iurium legumque
fontes, vt firmioribus animi ingenique pabulis variis ipsa in
terra, vbi tanta horum erat vbertas, diutius sustentati firma-
rentur. Fieri igitur vix potuit, vt hunc amorem, tam alte
pectori a teneris infixum, Romam reduces deponerent, per-
petua etiam ibi oblata occasione, nisi crebra necessitate im-
posita, per otium saltem et requiem, solius delectationis cau-
sa, Graecam linguam colendi. Quintus Curtius Rufus
Per omnem enim aetatem ac vitae genus fere quodlibet
eruditi eius copias in subsidium vocarunt, siue negotia forensia
aut publica agerent, siue scriptis quibusque sui nominis immor-
talitatem peterent, bibliothecis adiuti, Graeca suppellectili in-
structissimis. Quo consilio nunquam remissi erant in iis legen-
dis, seruatorum Graecorum, quorum magna erat Romae multi-
tudo, litterarum non rudis, adhibita opera, qui anagnostarum
fungerentur partibus, idque in feriis dominorum cum Musis
occupationibus pariter, ac inter epulas, aut sumto cibo in le-
cto recubantium. Innumerabiles fuerunt alii, quos postea
militia aut prouinciarum administratio, aut priuata commoda
in Graeciam deuocarent ipsam, vel vrbes alias, quibus Graeca
lingua florebat, ita, vt et hoc modo consuetudo cum ea serua-
retur perpetuo, ac saepe viri aetate prouectiores, artea rudes,
tum demum eam discerent ab exteris. Multi quoque proce-

rum Romanorum, Ciceronis praesertim ac sequentibus temporibus, studiorum, consuetudinis aut delectationis modo causa in familia et comitatu suo vel in provinciis, Graecos habuerunt philosophos, rhetores, grammaticos, poetas, immo medicos. De Lucullo Archiam fouente Cicero prodidit, in oratione pro eodem poeta; (c. 3.) de Clodio, Graecis stipato, idem pro Milone; (c. 10.) de Caesare autem Sueton. in Iulio. (c. 48.) Quid multa? Temporibus iis, quibus litterarum studia Romae floruerunt maxime, eam omnes cum hac lingua familiaritatem contrahere studuerunt, ut Graece scire non tantae laudi verteretur, quantae turpitudini, nescire; Marii apud Sallustium (Bell. Iugurth. c. 85.) indigna censenda esset vox: *litteras Graecas non didici*; Marcus vero Cato his quoque rationibus motus putaretur ad ea, quae iuuenis neglexerat, in senectute discenda. (Cic. Acad. Quaest. IV, 2.) Cum igitur Romani, tantum non omnes, inflammato studio ad Graecorum linguam ferrentur, lectio scriptorum nunquam intermitteretur, atque exempla eorum egregia quaelibet in omni doctrinae atque eruditionis genere ad imitandum sibi semper proponerent auctores Romani, multaque in rem suam inde transferrent: fieri etiam non potuit, quin magna similitudo sili eorum cum Graecis iis inde nasceretur, quorum orationem potissimum erant secuti. Hanc etiam facileprehendimus in multis, ut vel ipsius Ciceronis in scriptis, quibus Demosthenem saepius imitatus est, sicut Thucydidem Sallustius, Liuius Polybium. Multa igitur iam auctorum pro-

saico.

saeculorum studiis sensim translata atque introducta esse, ex his
intelligi potest, quae, etiamsi non statim ciuitate ab omnibus do-
narentur: tamen ferebantur, atque auribus saltem nullum crea-
runt taedium. Hinc etiam quae in poetis suis ad Graecorum
dictionem atque exempla expressa legerent, non modo libenter,
sed summa cum voluptate exceperunt, quae tanto sane maior
haud dubie fuit, quo saepius Graeca olim lecta hoc modo simul
reuocarentur in memoriam et carminis Latini gratiis multum
ornamentorum hac libertate esset conciliatum. Quod qui-
bus rationibus potuerit fieri, alia occasione, propediem ta-
men ostendere conabimur. Memores enim iam sumus offi-
cii Commilitonum fauori ac frequentiae Virum tradendi Hu-
manissimum, GOTTLOR FREDERICVM ARTZT, assiduitate stu-
diorum, vitaeque bene actae laudibus insignem. Beneficio
enim deinceps Wolfgango, huius energetae immorta-
lis memoriam recolet oratione: *de vi monumentorum sepul-
cralium in mores animumque veterum Graecorum ac Ro-
manorum.* Vos igitur, Ciues Politissimi, eadem, qua su-
periori anno ipsi fauistis, humanitate atque attentione Eius
consilium subleuate, eoque modo amicitiae Vestrae, qua do-
ctrinae morumque humanitate dignus est, nouum exhibete
testimonium. P. P. Dom. V. post Trin. c1010cclxxxix.

EXCVDIT ACADEMVS CHRISTIANVS CHARISIVS.

017 6572

01 A 6572

ULB Halle

3

003 053 512

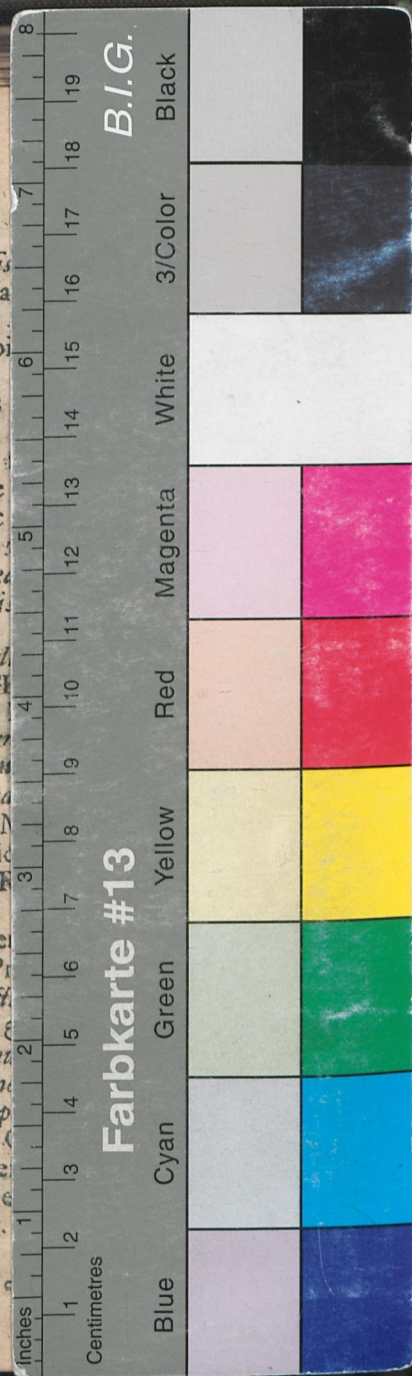

WIP

41.2001 Pd.

B.I.G.

Farbkarte #13

Centimetres

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Vol. 1m. n. 115. ©

15

RECTOR

ACADEMIAE VITEMBERGENSIS

GOTTLIEB WERNSDORFIUS

PHIL. ET L. V. DOCTOR INSTITVTIONVM PROF. PVBL. ORDIN. CV-
R. AE PROV. SCABINATVS ET FACVLT. IVRID. ASSESSOR

ORATIONEM

GOTTLÖB FRIDERICO ARTZT

LISNICENSI MÜN.

THEOL. CVLT.

BENEFICII WOLFRAMSDORFIANI LEGE

FVTVRO IOVIS DIE

HABENDAM

CIVIBVS ACADEMICIS

SIGNIFICAT.